

TISZTELETTEL KÖSZÖNTJÜK NYOLCVAN ÉVES SZÜLETÉSNAPIJUK ALKALMÁBÓL KARUNK PROFESSZORAIT

CZIBERE TIBOR

1930. október 16-án született Tapolcán. Az elemi iskola négy osztályát szülővárosában végezte majd 1941-től a Keszthelyi Premontrei Gimnáziumban folytatta tanulmányait. Tehetségének megfelelően kitüntetéses érettségi bizonyítványt szerzett 1949-ben.

Egyetemi munkásságát az érdeklődésének megfelelő irányban kívánta folytatni ezért a mérnöki pálya mellett döntött. Elsősorban a matematika alkalmazása vonzotta. Tanulmányait az 1949-ben alapított új felsőoktatási intézményben, a Nehézipari Műszaki Egyetemen kezdte meg gépészmérnök hallgatóként. Az 1949-es tanévkezdés alkalmából egy, ma már legendásnak tekinthető évfolyam lépett be az Egyetem kapuján. Czibere Tibor tehetsége korán megmutatkozott. A Matematika Tanszéken demonstrátori feladatokat kapott. Itt került először kapcsolatba a Tanszék akkori vezetőjével, Dr. Borbély Samu professzorral, akihez annak 1984-ben bekövetkezett haláláig egészen kivételes emberi és szakmai kapcsolat fűzte.

Egyetemi tanulmányait 1953-ban kitüntetéses oklevéllel fejezte be. Első munkahelyként a Matematikai Tanszékot választotta, ahol tanársegéd lett. Oktatómunkája mellett természetesen folytatta kutatói munkáját is. Ekkor találkozott először az életét meghatározó kutatási témák egyikével, a hővezetéssel, kezdeti vizsgálatai szolgálták alapjául az 1959-ben benyújtott és 1961-ben megvédett dr. tech. egyetemi doktori értekezésének, melynek címe „A nemlineáris hővezetés-probléma vizsgálata potenciálméleti alapon” volt.

Dr. Borbély Samu professzor közben távozott Miskolcra, Czibere Tibornak pedig 1956-ban a Ganz-Mávag Mozdony-Vagon- és Gépgyárban kutatómérnöki állást kínáltak fel. Feladata a nyomatékvaltóknak végbemenő áramlástanai folyamatok vizsgálata volt. Az áramlástechnikai gépek tervezésével kapcsolatos kutatásait a Ganz-Mávag Központi Vízgéptervező Irodájában folytatta tovább. Az első külföldi megmérettetésére 1960-ban, az olaszországi Stresaban tartott X. Nemzetközi Alkalmazott Mechanikai Kongresszuson nyílt lehetőség, az elismerést kifejezők között volt többek között Kármán Tódor világhírű magyar tudós is. 1963-ban Czibere Tibor meghívott docensként Berlinben tartott posztgraduális kurzust. Jött a hivatalos hazai elismerés is, 1962-ben – 32 évesen – Kossuth-díjat kapott kiemelkedő tudományos munkásságáért.

1963-ban kérték fel Miskolcon a Gépüzemtan Tanszék vezetésére. Kezdetben az Áramlástan és az Áramlástechnikai gépek című tantárgyak előadásait tartotta és közben megírta ezek jegyzeteit. A következő években több más tantárgy előadásának anyagát is összeállította. Ezek közül elsősorban az 1964-ben indult alkalmazott mechanikai ágazat hallgatóinak oktatott két féléves folyékony kontinuumok mechanikája témakörű tantárgy, emelhető ki. Javaslatára a Tanszék nevét hozzáigazítá-

tották a megváltozott oktatási kutatási irányokhoz: Áramlás- és Hőtechnikai Gépek Tanszéke.

A Tanszék kutatási tevékenységének legfontosabb területe az áramlástechnikai gépekben létrejövő valószínűségi áramlási viszonyok vizsgálata volt. Ebben Czibere Tibor döntő szerepet játszott. Kiemelkedő tudományos munkájának eredményeként 1963-ban sikeresen megvédte a „Méreteezési eljárás erősen ívelt profilos lapátokból álló egyenes szárnyrács tervezéséhez” című kandidátusi értekezését, majd az 1967-ben a műszaki tudomány doktora címet szerzett „A hidrodinamikai rácselmélet két főfeladatának potenciálméleti megoldása” című akadémiai doktori értekezésével.

1966-ban a Gépészmérnöki Kar dékánhelyettese, 1968-1974 között pedig dékánja lett. Vezetői megbízatása mellett tovább folytatta kutatásait, munkájának elismeréseként 1976-ban a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjává választották. Székfoglaló előadását „Sikbéli határreteg-áramlások meghatározása szakadósos örvényrétegekkel” címen tartotta. 1978-ban megválasztották az Egyetem rektorává, 8 éven át töltötte be ezt a tisztséget. Elképzelései, tervei sokszor korát is megelőzték. Ennek talán legjobb példája a jogász- és közgazdász képzés beindítása az addig csak műszaki profilú Egyetemen. A magyar felsőoktatásban kifejlesztett tevékenysége elismeréseként 1986-ban megkapta a Magyar Népköztársaság aranykoszorús Csillagrendjét. Munkabírása lehetővé tette, hogy a tudományos tevékenysége ne szüneteljen rektori megbízatásának ideje alatt sem. Brűnben 1980-ban a Műszaki Egyetem aranyérmével tüntették ki, 1985-ben újabb hazai elismerés következett, megválasztották a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagjává. Székfoglaló előadását „Lökéshullámok hangsebesség feletti gázinjektorban” címen tartotta.

Czibere Tibor 1988-ban közéleti tevékenységének egyik legnagyobb feladatához érkezett, művelődési miniszterré választották. Egy év elteltével visszatért a Miskolci Egyetemre. A rendszerváltást követően megindult a Miskolci Egyetemen a doktoranduszképzés, melynek megszervezésében és elindításában rendkívül tevékeny szerepet vállalt. Saját tudományos tevékenysége mellett számos esetben volt irányítója vagy tudományos vezetője egyetemi doktori cím, kandidátusi, akadémiai doktori és PhD fokozat megszerzéséért munkálkodó beosztottainak vagy munkatársainak. Tudományos iskolateremtő tevékenységéért 1996-ban Szentgyörgyi Albert díjjal tüntették ki. Vezetői megbízatásai idején mindenkor jó kapcsolatokra törekedett az Egyetemnek helyet adó város vezetőivel. Ezt a tevékenységét a város is elismerte és 1986-ban Miskolc városért (Pro Urbe) díjat kapott, 2000-ben pedig Miskolc díszpolgára lett. Ugyanettől az évtől viselheti a Miskolci Egyetem tiszteletbeli doktora (Doctor honoris causa) címet is. Jelenleg professzor emeritusként dolgozik. Életműve elismeréseként 2006-ban Széchenyi-díjat kapott.

KOZÁK IMRE

A Miskolci Egyetem Mechanikai Tanszékével – életének első és egyetlen munkahelyével – harmadéves egyetemista korában került közelebbi kapcsolatba, amikor Sályi István professzor, a Mechanikai Tanszék akkori vezetője demonstrátori teendő ellátásával bízta meg. Oklevelének megszerzése után, 1953 és 1956 között ösztöndíjas aspiráns volt Sályi István tudományos vezetésével. 1956-ban egyetemi adjunktus lett.

A műszaki tudományok kandidátusa fokozatot 1961-ben nyerte el a *Vékonyfalú cső korlátozott rugalmas-képlékeny alakváltozása belső nyomás hatására* című értekezésével. Még ugyanabban az évben egyetemi docensnek nevezték ki. A Nehézipari Műszaki Egyetem 1962-ben műszaki doktorrá avatta. 1968-tól egyetemi tanár. 1971-ben Sályi István professzortól átvette a Mechanikai Tanszék vezetését, ezt a tisztséget 22 éven át, 1993-ig töltötte be. Az 1971 és 1993 közötti időszakban az MTA Miskolci Egyetem Mechanikai Tanszékén működő Akadémiai Kutatócsoportjának is vezetője. 2000-tól a Miskolci Egyetem Professor Emeritusa.

1967-től 1996-ig tagja volt az Egyetemi Tanácsnak. 1967 és 1970 között az Egyetem tudományos rektorhelyettese, 1972 és 1978 között oktatási és általános rektorhelyettes, majd 1980 és 1983 között ismét tudományos rektorhelyettes volt.

2001-től a Sályi István Gépészeti Tudományok Doktori Iskola Tanácsának tagja, 2003-tól a Műszaki- Természettudományi Habilitációs Bizottság tagja. Részt vesz az egyetemi és akadémiai tudományos minősítési feladatok ellátásában.

A mechanikai alaptárgyak (Statika, Szilárdságtan, Kinematika, Dinamika, Rezgésstan) Sályi professzor által kialakított tananyagának korszerűsítésére, a kapcsolódó jegyzetek és példatári anyagok kidolgozására, frissítésére hivatali teendői mellett is mindig volt ideje. Jelentős szerepet vállalt a Miskolci Egyetem Gépészmérnöki Karán 1966-ban indított alkalmazott mechanikai ágazat tantervének kidolgozásában, az egyes tantárgyak előadásainak megtartásában és az oktatási anyagok kidolgozásában. Az alkalmazott mechanikai ágazat volt az első olyan egyetemi kurzus a magyar műszaki egyetemi oktatásban, amely a mechanika, mint mérnöki alaptudomány magasabb szintű oktatását tekintette fő célkitűzésének, az ilyen irányú ismeretek elsajátítását oklevéllel is elismerve. Az ágazaton végzettek közül (az ágazat neve később változott) 2010-ben 8-an tanszékvezetők voltak az ország 4 egyetemén. 1990-ben részt vett a Miskolci Egyetem Gépészmérnöki Karán megindult doktoranduszképzés tanterveinek kidolgozásában, majd az előadások tartásában.

1981-ben a műszaki tudományok doktora lett, értekezésének címe: *Vékony héjak feszültségmezővel felépített elmélete*. 1983 és 1985 között írta – társszerzőkkel – a *Kontinuummechanika* és a *Rugalmas testek mechanikája* című szakkönyveit. A *Kontinuummechanika* átdolgozott, bővített angol nyelvű kiadása 1995-ben jelent meg. Doktorandusz hallgatók számára írt *Kontinuummechanika* című jegyzete ugyancsak 1995-ben jelent meg.

Kutatómunkája során kiemelkedő eredményeket ért el, többek között, a Prandtl-Reuss egyenletek alkalmazásában, a

rugalmasságtan ún. duál egyenletrendszerének és variációs elveinek módosítása, kiegészítése és teljessé tétele területén, az alakváltozási tenzorok koordinátáinak összeférhetőségére vonatkozó független, szükséges és elégséges feltételek tisztázásában, egyben a Southwell-paradoxon megoldásában, feszültségmezővel felépített, általános lineáris héjelmélet kidolgozásában, az alakváltozási tenzormezők fizikailag objektív idő szerinti deriváltjainak általánosítása és új objektív idő szerinti deriváltak kidolgozásának területén, valamint a rugalmas testek alakváltozást követő terhelési feladatainál jelentkező egyensúlyi stabilitási problémák megoldásában.

Tudományos munkájának, szakmai eredményeinek elismeréseként 1995-ben a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjává, 2001-ben pedig rendes tagjai közé választotta.

A Miskolci Egyetemen 1971-től kezdődően négyévente rendezik meg a Magyar Mechanikai Konferenciát. A helyi Szervező Bizottság munkáját 1971 és 1991 között minden alkalommal Kozák Imre vezette. 1996-ban bekapcsolódott a Miskolci Egyetemen négyévenként megrendezett *Numerical Methods and Computational Mechanics* nemzetközi konferencia-sorozat szervezésébe. 2000-től alapító tagja a Magyarországon kiadott, idegen nyelvű, tisztán mechanikai profilú folyóirat, a *Journal of Computational and Applied Mechanics* szerkesztő bizottságának.

Kozák Imre tevékenysége mindig szorosan kötődött a Magyar Tudományos Akadémiához. 1966 óta tagja az MTA mechanikai tudományterületre eső tudományos bizottságainak. 1973-tól tagja az IUTAM Magyar Nemzeti Bizottságának. 1984 és 1996 között a Tudományos Minősítő Bizottság, majd 1996-1999 között az MTA Doktori Tanács Gépészeti-Kohászati Szakbizottságának tagja. 1993 és 1996 között az OTKA Építő-Építész-Közlekedési Zsűri tagja. 1995-től vesz részt az MTA Műszaki Tudományok Osztálya, azon belül a Gépészeti Szakcsoport munkájában. 1996-tól 2000-ig a Műszaki Tudományok Osztálya AKP Zsűri elnöke. 1998-2001 között az MTA Jelölő Bizottságának, 2000-2002 között a Struktúra Bizottságának tagja. 2001-ben a területi bizottságok képviseletében az MTA Elnökségének tagja. 2003-2009 között a Kossuth- és Széchenyi-díj Bizottság Műszaki Alkalmazott Tudományok, Elektronikai és Informatikai Albizottság tagja. A Miskolci Akadémiai Bizottság munkájában 1979 óta, megalakulásától kezdve részt vesz. 1979-től tagja a Gépészeti Szakbizottságnak. 1984-1996 között a Klubtanács elnöke volt. 1990-ben tagja lett a Miskolci Akadémiai Bizottságnak, melynek 1993-tól 1996-ig az alelnöke, 1996-2002 között az elnöke, majd 2002-2005 között ismét az alelnöke volt.

Tudományos, szakmai és közéleti tevékenységéért számos díjban, elismerésben részesült. 1978-ban megkapta a Munka Érdemrend Arany Fokozata kitüntetését. 1983-tól 1990-ig a Miskolci Városszépítő Egyesület elnöke volt. 2000-ben kezdeményezte a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia Miskolci Területi csoportjának megalakulását. 1988-ban elnyerte az Apáczai Csere János Díjat, 1990-ben a Miskolci Egyetem Pro Universitate kitüntetését. 1993-ban megkapta Miskolc város Pro Urbe kitüntetését. 1997-ben Miskolc város díszpolgára lett. 1999-ben – megosztva – elnyerte a Széchenyi díjat. 2001-ben a Miskolci Egyetem díszdoktorává avatta.

NYÍRI ANDRÁS

Budapesten született 1931. január 3-án. 1951-ben gépészmérnöki oklevelet szerzett. Ebben az évben a Hőtervben lépett munkába, majd beiratkozott a Budapesti Műszaki Egyetemre. Itt a Gépészmérnöki Kar Áramlástechnikai Tagozatán 1956-ban kapott diplomát. 1957-től 1962-ig az Eötvös Lóránd Tudományegyetemre járt, ahol 1962-ben szerzett alkalmazott matematikus oklevelet.

1956-1988-ig a Ganz, majd a Ganz-Mávag gyárban dolgozott, 3 évig szivattyútervezőként, 10 évig kutató mérnöként. Egyre magasabb szintű vezetői beosztásokat töltött be, 1969-től tervezési osztályvezető, 1974-től főosztályvezetőhelyettes majd a Vízgép- és Kompresszortervezési Főosztály vezetője. 1968-tól kezdve két évig a BME-n meghívott előadó.

Ganz gyárbeli munkahelye mellett félállású oktatóként 1976-tól egyetemi docens, 1980-tól egyetemi tanár a Nehézipari Műszaki Egyetemen, Miskolcon. 1988-tól főállású egyetemi tanár, 1988-tól 1996-ig az Áramlás- és Hőtechnikai Gépek Tanszékének vezetője. Jelenleg professzor emeritusként segíti az oktató-kutató munkát. Tervező mérnöként kidolgozta a szivattyútípusok és szivattyú gépcsaládok tipizálásának rendszerét. Ezek elméleti alapjairól az 1950-es évek végén az MTA Áramlástechnikai Bizottságának számolt be. A következő évtizedekben a szivattyú gépcsaládok kifejlesztése e rendszer alapján ment végbe.

Elvégezte a kettősbeömlésű szivattyúk négy alapgépeinek, a félaxiális szivattyúk alapgépei nagy részének hidraulikai tervezését.

Az áramlástechnikai gépekben végbemenő áramlás elméleti vizsgálatával foglalkozó hazai intézmények a Ganz-Mávagban működött kutatócsoportja tagjaként a meridiánáramlással és a félaxiális átömlésű gépek lapátjai körül kialakuló áramlással foglalkozott. Az előbbiből írta kandidátusi értekezését 1963-ban, az utóbbiból pedig akadémiai doktori értekezését 1990-ben. Kandidátusi dolgozatában elsőként alkalmazta gépészmérnöki területen Ritz numerikus módszerét. A doktori értekezésében a szinguláris integrálegyenlet numerikus megoldása, a diszkrét pontrendszerre illesztett görbe simítása voltak a jelentősebb módszerbeli előrelépések.

1963-ban a Nyugat-Berlini Műszaki Egyetemen volt vendégdocens, 1967-ben hat hónapot töltött vendégkutatóként az Egyesült Királyság Országos Mérnöki Laboratóriumában (National Engineering Laboratory). 1972 januárjától 1973 szeptemberéig az UNESCO konzultánsi, majd szakértői besorolásában posztgraduális

képzést alapozott meg egyetemi tanárként Indiában a Maulana Azad College of Technology (Bhopal) intézményben az áramlástechnikai gépek (vízturbinák) témakörében, ahol két egyetemi jegyzetét adták ki.

A Miskolci Egyetemen az áramlástechnikai és a kalorikus gépeket egységes felfogásban tárgyaló két kötetes egyetemi tankönyvet írt. Több OTKA által támogatott kutatást vezetett, illetve kutatásban vett részt.

Néhány angol és több magyar nyelvű PhD, kandidátusi és doktori disszertációt bíralt. Az MTA Áramlástechnikai Bizottságának 1967-óta tagja, 1988-tól 1990-ig titkára, 1997-2000 között a Bizottság elnöke. Tagja volt az MTA Elméleti és Alkalmazott Mechanikai Bizottságának és az MTA Energia Bizottság Megújuló Energetikai Technológiák Albizottságának. Tagja a BME Gépészmérnöki OTKA bírálóbizottságának, az MTA Bolyai ösztöndíj bíráló szakbizottságának

Tagja az IAHR-nak és annak Magyar Nemzeti Bizottságának, valamint az IHA-nak (Nemzetközi Vízerő Egyesület). Munkássága elismeréseként 1977-ben Akadémiai Díjban részesült.

Gyári és egyetemi tevékenységének egyik legfontosabb jellemzője a szakmai iskolateremtő szerep. A fiatal ganzos kutatómérnökök mindig bizakodva és nagy reményekkel készültek a vele való találkozásokra. Ilyenkor nagyon termékeny beszélgetések zajlottak, amelyek után világos volt a feladat, és a megfogalmazott célok elérésének egy lehetséges útja is. Öt évtizedes szívós munkájának nem publikált gyűjteménye az a sok spirálfűzet, amelybe a számításait, vázlatait dokumentálta. Nem csak önmaga számára, minden érdeklődő fiatal vagy érett kutató munkatársa beletekinthetett ezekbe a jegyzetekbe. Gondolatai ekként is segítették a hazai ipar, a hazai tudomány fejlődését, és másfél mérnökgeneráció szakmai haladását.

Nyíri András professzor gyári vezetőként és tanszékvezetőként is tudatosan törekedett az elméletileg magas szinten megalapozott, de ipari gyakorlatban hasznosítható ismeretek átadására. Egyetemi előadásai és az ahhoz kapcsolódóan írt úttörő jegyzetei mind ezt a szellemiséget szolgálták. Oktató munkáját, szigorúságát, kritikusságát a több évtizedes tapasztalat és az igen biztos, magas szintű felkészültség tették hitelessé. Diplomás matematikusi végzettsége egész pályáján végigkísérte. A számítástechnika fejlődése révén megnyílt új lehetőségek iránt mindvégig komoly érdeklődést mutatott és számos ötletével, kidolgozott eljárásával járult hozzá a numerikus modellezés fejlődéséhez.

SZENTIRMAI LÁSZLÓ

Diplomáját a budapesti József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen (ma BMGE) 1952-ben, villamosmérnöki erősrámú szakon szerezte meg.

Az egyetem elvégzése után először az iparban dolgozott, majd a Bányászati Tervező Intézetben a villamosenergia-ellátás és hajtásai területén szerzett tapasztalatot. Az újonnan alakult műszaki főiskolákon is rendszeresen oktatott és írt - részben társszerzőkkel- új jegyzeteket is.

Kandidátusi disszertációját „A villamos gépek korszerűsítésének néhány kérdése” címmel 1976-ban védte meg. Szakmai tevékenységének igazi súlyát a nemzetközi szakmai világban mutatta meg. Programigazgatója volt egyiptomi mérnökök továbbképzésének, részt vett az Oran-i (Algéria) Műszaki Egyetem megalapításában, az újonnan létesült iráni Mazanderán Egyetemen egy UNESCO nemzetközi projekt tagjaként feladata az Elektrotechnikai Tanszék munkájának sikeres beindítása volt. 1991-92 között egy másik UNESCO projekt keretében részt vett az iráni műszaki felsőoktatásban dolgozó oktatók továbbképzésének beindításában, programjaik kidolgozásában. Hosszabb tanulmányúton vett részt Japánban és az Egyesült Államokban.

Hazatérése után megpályázta és elnyerte a Nehézipari Műszaki Egyetem Gépészmérnöki Kar Elektrotechnikai Tanszékének tanszékvezetői pozícióját, amelyet -többszöri meghosszabbítás után- 1995-ig töltött be. 1979-től egyetemi tanár, 2000-től professor emeritus.

A tanszéken az Elektrotechnika című tárgyat oktatta, majd az angol nyelvű képzés beindítása után az Electrical Engineering I-II-III., valamint a Power Electronics és az Electrical Drive Control című tárgyakat állította össze és adta elő.

Vezetése alatt a tanszék kiterjedt nemzetközi oktatási és tudományos kapcsolatokat alakított ki: egyetemközi együttműködési megállapodások keretében közös kutatások végzése, közös rendezvényeken előadások tartása történt meg, míg az EU TEMPUS projektek keretében felsőoktatás oktatási anyagainak, módszereinek, tematikájának fejlesztése zajlott. Különösen kiemelkedő eredmény a vezetésével elnyert 6 TEMPUS pályázat, amely a tanszék és az egyetem egyéb más tanszékeinek oktatói számára

lehetővé tette az új módszerek és tananyagok megismerését neves európai egyetemeken.

Vendégprofesszorként kutatási területeiről tartott előadásokat oktatók és hallgatók számára: Berlieni Műszaki Egyetem, Nápolyi II. Frigyes Egyetem, Cassino-i Egyetem, Valenciái Műszaki Egyetem, Politecnico di Torino és Alessandria-i Campus. UNESCO megbízásai alatt számos vendégprofesszori előadást tartott

Teherán, Shiraz és Tabriz egyetemein is.

A nemzetközi konferenciákon jelentős sikereket ért el, számos konferencia résztvevője, tudományos bizottságának tagja, szakmai szekciók elnöke. Néhány előadása neves kiadók gondozásában könyv formájában is megjelent: Pergamon Press, Kluwer. Életkora ellenére jelenleg is aktív szerepet tölt be a nemzetközi szakmai konferenciák tudományos életében.

Szentirmai László 1986-tól aktív szerepet töltött be az Európai Mérnökképzési Társaságban (SEFI), amelynek 1993-tól igazgatótanácsi tagja volt.

A tudományos utánpótlás nevelésében is jelentős szerepe volt. Három PhD fokozatot elért oktató és hét egyetemi doktori címet szerzett oktató illetve ipari szakember tudományos vezetője volt. Részt vett a Tudományos Minősítő Bizottság munkájában, mint kandidátusi értekezések opponense és mint bizottsági tag. Aktív részese volt két fiatal oktató torinói PhD projektjének létrejöttében és sikerében.

A Magyar Elektrotechnikai Egyesületben számos tisztséget töltött be, 1995-től az ELEKTROTECHNIKA című szakmai folyóirat szerkesztő bizottsága elnöke. Tagja az MTA Elektrotechnikai Bizottságának 1990-től. Publikációs tevékenysége rendkívül gazdag: számos magyar és angol nyelvű könyv, tankönyv fűződik nevéhez, folyóirat és konferencia publikációk száma meghaladja a kétszázat.

Elismertségét több kitüntetéssel honorálták: Szent-Györgyi Albert Díjat kapott 1997-ben, a Miskolci Egyetem aranyérmét - Signum Aureum Universitatis- 1993-ban érdemelte ki. 1996-ban a Gépészmérnöki Kari Emlékérmét, 1998-ban a Magyar Elektrotechnikai Egyesület Kandó Díját kapta, majd a szakmai közösség 2000-ben Életpálya díjjal tüntette ki. A SEFI munkásságát a SEFI Fellowship (2007) kitüntetéssel ismerte el.

TAJNAFŐI JÓZSEF

1930. február 17-én született Lentiben. Az általános iskolát Zalaegerszegen és Kaposvárott, a középiskolát 1941-48 között a kaposvári Somssich Pál állami gimnáziumban végezte, itt is érettségizett 1948-ban. Tanulmányait a Budapesti Műszaki Egyetem Gépészmérnöki karán folytatta, ahol 1952-ben jeles diplomát szerzett a Gépgyártástechnológus-Szerszámgépész szakon. 1952-től a Nehézipari Műszaki Egyetemen - *mai nevén, a Miskolci Egyetemen* - dolgozott. Egyik alapító tagja volt tanársegédként a Mechanikai Technológiai II, - *későbbi nevén Gépgyártástechnológia* - Tanszéknek, majd a Tanszék kettéválása után 1963-tól a Szerszámgépek Tanszéken folytatta munkáját.

1958-ban adjunktusi, 1966-ban docensi, 1972-ben egyetemi tanári kinevezést kapott. 1976. július 1-től 1995. július 1-ig a Szerszámgépek Tanszéke vezetője, 1974 és 1980 között az NME tudományos rektorhelyettese volt. 2000. július 1-től „professor emeritus” címet kapott.

1966-ban megvédett értekezése alapján elnyerte a műszaki tudomány kandidátusa fokozatot (*Az értekezés címe: Szerszámgépek mozgásleképző tulajdonságainak elvei és néhány alkalmazása*), majd 1992-ben a műszaki tudomány doktora címet (*Az értekezés címe: Mechanizmusok származtatáselméletének alapjai és hatása a kreatív gondolkodásra*).

1966-tól megbízást kapott az egyetem első géptervezői szakán – *a Szerszámgéptervezői szak Szerszámgépészeti ágazatán* – az oktatási feladatok irányítására, kifejlesztésére.

1966-69 években a Gépipari Tudományos Egyesület miskolci Szervezetének titkára volt. 1976-85 között az egyetem GTE szervezetének elnöke, 1985-90-ig a GTE Központi Szerszámgép Szakosztályának elnöke, 1990-től a GTE Gyártási Rendszerek Központi Szakosztály vezetőségi tagja, e szakosztály Tanácsadó Testületének elnöke, továbbá a GTE Központi Tudományos Bizottság tagja tisztségeket töltötte be.

Az MTA Kinematikai és Kinetikai Bizottságának 1967 és 1970 között, az MTA Gépszerkezettani Akadémiai Bizottságának 1970-től tagja, a GAB Gépek Automatikus Berendezései albizottság elnöke 1970-től 1990-ig, az IFTOMM Magyar Nemzeti Bizottságának 1971-től tagja.

Több aspiránsnak volt hivatalos vezetője, közülük három külföldi (*egyiptomi, vietnámi, szudáni*), továbbá több önálló kandidátus és doktorandusz munkáját segítette, irányította.

Szakmai munkássága két fő terület köré csoportosítha-

tó: egyik a bonyolult felületek gyártásának új szemléletű összefoglalása a „*mozgásinformációk leképzési elvei*”-ben melyet kandidátusi értekezésében alapozott meg, s akadémiai doktori munkájában tette teljesebbé. Másik területe a *szerszámgéptervezés*, melyhez oktatómunkáján és számos ipari munkán keresztül kötődik.

E munkák gyakorlati konstrukciók irányába is átvezettek, melyet jelentősen elősegített az OMF, G/6, Copernicus, OTKA, EU6, stb. programokban való részvétel. Jó együttműködés alakult ki a szerszámgépgyárakkal, s más kutató és fejlesztő helyekkel (*SZIMFI, SZIM gyárak, CSMSZG, BME GT, SZTAKI, VILATI, GTI, MGM, stb.*).

Munkái során 23 találmányi bejelentés született, a megvalósított berendezések Európa számos nagy nemzetközi kiállításán értek el sikert.

Munkáiból kiemelkedő pl. az MC 403 háromsós megmunkáló központ fejlesztése, amely Magyarországon az első nagysorozat-gyártó NC gép volt (*a SZIMFI-vel közös fejlesztés, az állami díj alapja*), automatikus pofaléptetésű és centrifugális erőre kiegyensúlyozott tokmányok (*a SZIMIKRON-ban gyártás alatt*), palettatároló és manipuláló egységek fejlesztése a Csepeli Szerszámgépgyár YASDA 1000, továbbá az MK 500 megmunkáló központjaihoz, lengőképes sokszögesztergáló készülékek fejlesztése. Az általa kidolgozott mozgásinformációk leképzési elvei alapján indult el a hazai ciklois hajtómű gyártása az egykori MGM-ben. Kidolgozta a kedvező gyorsulású gyorsváltó-osztó mechanizmusok, egyes különleges csigahajtások, és a sokfokozatú hajtóművek elméletét.

Munkáját számos kitüntetéssel ismerték el. Megosztott Állami Díj 1985, Pattantyús Á. G. díj 1989, Szentgyörgyi Albert díj 1992, Jedlik Ányos feltalálói díj 1997, Eötvös József koszorú 2001, a Munka Érdemrend ezüst fokozata 1980, a Gépészmérnöki Kar Emlékérme 1991, a Gépipar Kiváló Dolgozója 1974, Felsőoktatás Kiváló Dolgozója 1971, GTE Egyesületi Érem I. Fokozata 1969, Kiváló Munkáért 1986, Kiváló nevelő 1978.

Szakmailag jelenleg is aktív, tagja a Miskolci Egyetem és a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Habilitációs és Doktori Bizottságának. Jelenleg korábbi tokmány-szabadalmainak továbbfejlesztésével és új tokmányok kifejlesztésén dolgozik és fiatal doktorjelöltek tudományos munkáját támogatja.

A tanítványok, a munkatársak és a szerszámgépész társadalom nevében kívánunk boldog születésnapot! Isten éltesse sokáig!